

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان - عیراق

ووزارتی پلاندانان

گریب‌هستکردن له‌گەل

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان

به‌پیّی

ری‌نمايیه‌کانی جی‌بە‌جی‌کردنی گریب‌هسته گشتیه‌کان ژماره 2ی سالی 2016

ری‌بەری ری‌بیشاندەر بۆ کەرتی تایبەت، تەممۇز 2016

ناؤهروك

- 3 ثامادده
4 تيگه يشتنى سوورى گريپه ستكردنى گشتى
5 1. ئامادەكردنى بەلگەنامەكانى كەمكردنەوه
6 2. بانگەوازىكىردىن بۇ بهشدارىبوون لە كەمكردنەوه (لە كوى بىگەرىپىن
7 بهدواى بانگەواز و هەلى بهشدارىبوون لە كەمكردنەوه؟)
8 3. ئامادەكردنى تەندەر
9 بىياردان بۇ بهشدارىبوون لە كەمكردنەوه
10 چۈنېتى ئامادەكردنى تەندەرىكى باش
11 لىستى ئەم بەلگەنامانەى كە پىۋىستە بخېرىنە ناو تەندەر
12 كۆكىرنەوه و كۆتايمىتىن بەئامادەكردنى تەندەر
13 4. بهشدارىبوون بەتەننیا يان بەشىوھى هاوبەش (جۈينت فېنچەر)
14 5. شىكىرنەوه وەھەلسەنگاندى تەندەر
15 6. سپاردىنى گىنېبەست
16 7. واژۈكىرنى گريپەست
17 8. جىبەھىكىرنى گريپەست و رادەستكردنى پرۇزە
18 بارمەتى باش جىبەھىكىرن و ھەر بارمەتىيەكى ترى داواكراو
19 لاپەنە گىنگەكان لە جىبەھىكىرنى گريپەست
20 9. ودرگرتى سەرەتايى پرۇزە
21 10. خەرچىركەنلىق پېشىنەكان
22 11. ودرگرتى كۆتايمى پرۇزە و گەپاندەوهى بارمەكان
23 لهەلەكانت قىرىپە
24 رىكاردەكانى پىشكەشكىرنى سکالا
25 چارەسەركەرنى ناكۆكىيەكان (ميانگىرى وناوبىزىوان وناوبىزىكىردىن)
26 لاپەنە كانى روشت (ئەملاق)
27 زانىارى زىاتر لەسەر رىنمايمەكانى جىبەھىكىرنى
28 گريپەستە گشتىيەكان لە ھەرىپى كوردىستان

پیشەگى

ئەم رېبەرە ئامادەگراوە بۇ يارمەتىدەنى حۆكمەتى هەرمى كوردىستان لەسەر گشتاندىنى رېنمايىەكانى جىبەجىكىرىدىنى گرىبەستە گشتىيەكان ژمارە (2) ئى سالى 2016 بىسەر كۆمپانىاكانى كەرتى تايىبەت كە لە هەرمى كوردىستان كاردىكەن، بۇ پىتاساندىيان بەو كارامەبىيانەپىيويست بۇ كىيىركىرىدىنى چالاكانە لە بازارى گرىبەستكىرىدىنى گشت، وە بەمچۈرە زىادكىرىدىنى ھەلى كار لە ناوخۇ و بەردەپىدانى كەرتى تايىبەت و توانىي كىيىركىرىدىنى، وە پالپشتىكىرىدىنى گەشاندىنەوەي ھاوبەش و تمواوكىرىدىنى يەكتى لە ناوجەيدا.

بە كورتى، ئەم رېبەرە چارھسەرى كىيىشە سەرەتكىيەكان دەكەت كە لاي كۆمپانىاكانى كەرتى تايىبەت گرنگە و ھەندىي جار دەبىتىه رېڭىر لە بەشداربۇون لە كەمكىرىنەوەكەن و/يائ بىردنەوەي ھەلىكى بە قازانچ.

ئامانچى ئەم رېبەرە بىرىتىيە لە پىتاساندىنى كۆمپانىاكانى كەرتى تايىبەت بە گرىبەستە گشتىيەكان و رېنمايىكىرىدىيان دەربارە قۇناغە جىاوازەكانى گرىبەستكىرىدىن كە جىنى نەخىشەرىيگاى بەشداربۇونىيىكى سەرگەوتتوو دەگرىيەتەوە لە هەر پرۆسەيەكى گرىبەستكىرىدىن.

ھەندىي لە پىرسىارە سەرەتكىيەكانى كە ئەم رېبەرە چارھسەريان دەكەت:

2
X

- ئەو بنچىنە و رېكارە سەرەتكىيەكانە چىن كە پىيويستە بىيانزانم دەربارە گرىبەستە گشتىيەكان؟
- لەكوى بىگەرېم بۇ ھەملى كار؟
- چۆن بەشداربىم لە پرۆسەكانى گرىبەستە گشتىيەكان؟
- چۆن تەندىرىيىك پىشكەش بىكم كە بىكەۋىتىه ناو پرۆسەي كىيىركىرىدىن؟
- چۆن سەرگەوتتوو دەبىم لە جىبەجىكىرىدىنى گرىبەست؟
- چۆن دەتوانىم ئامادەيم؟

ئاماده‌بە

ئەو رىنماييانە بزانە كە پرۆسەى گرىيېسەكىردىن لە ھەرىم رېكىدەخەن، ئەمەش بە وردى لەو رىيېرە دىاريکراوه -

سوورىبە لە بەدەستتەينانى ناسنامە و بەلگەنامەكانى تۆماركرىدىن كە لە رىنمايەكانى جىيەجىيەنى گرىيېستە گشتىيەكان ژمارە (2) ئالى 2016 ھاتۇن و پىيوىستن بۇ بەشداربۇون لە پرۆسەى گرىيېستەكىردىن لە ھەرىمى كوردىستان، وەك:

بپۇانامەى دامەزراندىنى كۆمپانيا ○

ناسنامەى پۇلىنكردىنى بەلۇندىران بۇ گرىيېستەكانى جىيەجىيەنى كار ○

بپۇانامەى ئەستۆپاڭى لە بەرىۋەبەرايەتى گشتى باجى دەرامەت ○

بپۇانامەى ئەستۆپاڭى لە بەرىۋەبەرايەتى گشتى دەستەبەرى كۆمەلايەتى ○

داتابەيسىكى تايىبەت بە گرىيېستە گشتىيەكان بۇ خۇت دروست بىكە كە ئەمانەى خوارەوە لەخۇ بىگرىيەت -

لىستىك بە ناوى قەرمابىھەر سەركەيەكانىت لەگەن C.V ئى ھەر يەكەيان ○

لىستىك بە ناوى بەلۇندىرە لاودكىيەكان بۇ كاتى پىيوىست ○

رېكىھوتىنامە/لىستىك بە ناوى ئەم كۆمپانىيائى دەتونىت لەكاتى پىيوىست بە ھاوبەشى Joint ○

() كاريان لەگەلدا بىكەيت Ventures

ئەزمۇونى كۆمپانىيەكت بە وردى و بەپىي پرۆزە ئەنجامدراوەكان لەگەل پېشگىرى خاودەنكار ○

زانىيارى بوارى دارايى كۆمپانيا ○

كەمكىرنەوەكەنلى رابردوو ○

بەلگەنامە ياسايىيەكانى تايىبەت بە كۆمپانيا (پەيرھۇ ئاوخۇ). ○

يەكىك/ گروپىك دىاري بىكە كە بەرپىرسىار بېت لە: -

گەرپان بەدواي ھەلى كار، وە دىاريکىردىنى ساپىته ئەلىكىرۇنىيەكانى پەيوەندىدار و رۆزىنامەكان ○

بە بەرددوام سەردانى سەرچاواھ و ساپىته دىاريکراوهەكان بىكە ○

پلاننىك بۇ ئامادەكىردىنى تەندىرى كەمكىرنەوەكەن ئامادە بىكە و بىنېرە بۇ گشت لايەنە ○

پەيوەندىدارەكان لەگەل دىاريکىرۇنى ماوهەكان بە شىۋىيەتى رەوون ○

بەدواچۇون بۇ سەرچاواھەكانى نەخدانان بۇ تەندىر ○

بەدواچۇون بۇ پېشىكشەكىردىنى تەندىرەكان لە كاتەكانى دىاريکراو بۇيان. ○

ئەوانە بناسە كە بەرەھەكانىت (كېپىكى) لەگەل دەكەن لە رىيگە: -

تۈرىپىنەوەكەنلى بازار ○

بەدەستتەينانى زانىيارى دەربارەدى گرىيېستى راسپاردەكراو، ناوى خاوهەن تەندىرى سەركەوتۇو، ○

گۈزىمەى گرىيېستەكە و ماوهى جىيەجىيەن، ... هەت -

لە كاتى پىيوىستدا، داواكىردىنى پېشگىرى دارايى لەو دەزگا دارايىانە پالىشتى پرۆزەكەنلى كەرتى -

تايىبەت دەكەن.

تیگه‌یشتني سووری گریبه‌ستكردن گشتى

ئەم بەشە رىېبەرەكە پۇختەي قۇناغەكان و رېكارەكانى سوورى گریبه‌ستكردن دەكتات. ئەم قۇناغانە ملکەچى فەرمانگەئى كارگىزى دەبىت لە دەسەلاتى گریبه‌ستكار كە لمگەن پېشکەشكارانى تەندەر (كۈمپانيا كانى كەرتى تايىبەت) كار ئىك دەكتەن. وە لە قۇناغانەئى كە لە بەرسىيارىھەتى لايەنى گریبه‌ستكارىشە، پىويستە لەسەر كەرتى تايىبەت پېشىنىيەكانى لايەنى گریبه‌ستكار بىزانىتە.

ئەم بەشە رىڭا پېشاندەرە بۇ كۈمپانيا كانى كەرتى تايىبەت بە درېزايى قۇناغەكانى سوورى گریبه‌ستكردن، وە رۆلى هەر قۇناغىيەك روون دەكتاتەمەد، كاتىڭ كە پىويست بىت.

۱. ئاماده‌کردنی به لگه‌نامه‌کانی که مکردنوه و

دەسەلاتى گرىيېستكار (سلطە التعاقد) بەرسىيارە لە جىبەچىكىرىنى ئەم قۇناغە

- دەسەلاتى گرىيېستكار بە لگه‌نامه‌کانى كەمکردنوه ئاماده دەكتا و مەوداي پرۆزدەكە و بىيورەكانى
ھەلسەنگاندى تەندەر و شىوازى گرىيېستكردن و مەرجەكانى گرىيېستى تىادا دىارى دەكتا

- شىوازەكانى گرىيېستكردن برىتىن لە يەكىك لەو شىوازانە لە رىنمايىەكانى جىبەچىكىرىنى گرىيېستە
گشتىيەكان ژمارە (2) ئى ساٽى 2016 ھاتووە لە مادده‌كانتى 20, 39, 41, 43, 45, 47, 54, 55, 56, 57, 58 و 59, 60.

دابىنكردىنى كالا: 0

- كەمکردنوه و كراوه (Open Tender) : شىوازى سەرەكى و مەمانەپىكراوى كەمکردنوه و يە
- بەبىن ھەبۈونى هىچ سۇورىيىك بۇ گۈزىمە خەملەنراو، وە دەكىرىت ھەندىيچار، وە بەپىي
پىيويست، رېكارەكانتى چەسپاندى شىاويى پېشىۋەخت پېش كەمکردنوه و كە نەنجام بىرىت
- كەمکردنوه و سۇوردار (Limited Tender) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو
- كەمکردنوه بە دوو قۇناغ (Two-phase Tender) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو
- داواكىدىنى ئۆفىرى نىرخدار [(لىيىزىنەكانتى كرپىن) Purchasing) : رىنمايىەكانتى جىبەچىكىرىنى بودجەسى سالانەتى حۆكمەتى ھەرىپى
كوردستان سۇورى بودجە بۇ ئەم شىوازە دىارى دەكتا
- گرىيېستكردن لەگەن يەك سەرچاوه (Single-Source Procurement) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو
- رېككەوتىنى چوارچىودىي (Framework Agreements) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو.

جىبەچىكىرىنى كار: 0

- كەمکردنوه و كراوه (Open Tender) : شىوازى سەرەكى و مەمانەپىكراوى كەمکردنوه و يە
- بەبىن ھەبۈونى هىچ سۇورىيىك بۇ گۈزىمە خەملەنراو، وە دەكىرىت ھەندىيچار، وە بەپىي
پىيويست، رېكارەكانتى چەسپاندى شىاويى پېشىۋەخت پېش كەمکردنوه و كە نەنجام بىرىت
- كەمکردنوه و سۇوردار (Limited Tender) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو
- كەمکردنوه بە دوو قۇناغ (Two-phase Tender) : بەبىن سۇوردانان بۇ گۈزىمە خەملەنراو

- داواکردنی نوفری نرخدار [(لیزنه کانی کرین) Request for Quotations (Purchasing) : رینمايه کانی جي به جي کردنی بودجه سالانه سنوری بودجه بو ئم شیوازه ديارى دهکات
- گريبه ستکردن له گهله يهك سه رجاوه (Single-Source Procurement) : بهبى سنوردانان بو گوزمه خه مليئنراو
- رىككهوتنى چوار چتىوبي (Framework Agreements) : بهبى همبونى سنور بو گوزمه خه مليئنراو.

0 هلبزاردى شیوازى خزمەتكۈزۈرى راوېزكارى:

- كوالىتى و تىچجۇن [Quality and Cost-Based Selection (QCBS)]
- كەملىرىن تىچجۇن له گەل كوالىتى پەسند [Least Cost Selection (LCS)]
- لىيھاتووپى راوېزكار [Consultants' Qualifications Selection (CQS)] : بو ئمو پرۇزانى گوزمه خه مليئنرايان له 100 مiliون دينارى عراقى تىپەر ناكات راوېزكارى تاك [Individual Consultant (IC)]
- هەلبزاردى يهك سه رجاوه [(Single-Source Selection (SSS))]
- راكابهربى دىزايىنكردن (Design Contests)
- رىككهوتنى چوار چتىوبي (Framework Agreement)

2. بانگهوازىكردن بو بهشداربۇون له كەمكىرنەوه (له كوي بگەرېين

بەدواى بانگهواز و هەلى بەشداربۇون له كەمكىرنەوه ؟)

دەسەلاتى گريبه ستکار (سلطە التعاقد) بەرپرسيا له جي به جي کردنى ئەم قۇناغە

- دەسەلاتى گريبه ستکار بەرپرسيا ئەم قۇناغەيە، بەلام پىويسته له سەر پىشكەشكارانى تەندەر بگەرېين بەدواى هەلى بەشداربۇون
- بانگھەشتکردن بو بهشداربۇون له كەمكىرنەوه راستەوخۇ ئاراستەي پىشكەشكارانى تەندەر دەكىيەت ئەوانەنى ناوابيان له داتابەيسى دەسەلاتى گريبه ستکار هاتووه، يان يەكم حار له رىككاي بانگهوازىكردن بو كەمكىرنەوه بەپىشىوازى بەكارهاتوو له گەل گوزمه خه مليئنراوى پرۇزە
- بانگهوازىكردن بو كەمكىرنەوه لەو حالەتانە دەبىت، بەپىشىوازى بەكارهاتوو له گەل گوزمه خه مليئنراوى پرۇزە گشتىه کان ژمارە (2) ئى سالى 2016 :

جیبه‌جیکردنی کار و دابینکردنی کالا:

- که‌مکردنده‌وهی کراوه: که‌متین ماوه بؤ پیشکه‌شکردنی ته‌ندر (14) رۆزه
- که‌مکردنده‌وهی به دوو قۇناغ: که‌متین ماوه بؤ پیشکه‌شکردنی ته‌ندر (14) رۆزه
- که‌مکردنده‌وهی سنوردار: بلاوکردنده‌وهی ئاگاداری لەگەن دیاریکردنی ماوهی (14-7) رۆز بؤ پیشکه‌شکردنی ته‌ندر
- ریکكه‌وتى چوار چىوهى.

پیشکه‌شکردنی خزمەتگوزارى راوېزكارى:

- کوالىتى و تىچجون (QCBS): بلاوکردنده‌وهی خواست دربرىن (طلب التعبير عن الرغبة) و ئىنجا ئاماده‌كىرىنى لىستى كورتكراوه (short list) و باڭھېشتىرىنى ئەو راوېزكارانەي ناوبان له لىستىمكە هاتووه لەگەن دیارىکردنی ماوهی (14) رۆز بؤ باڭھېشت بؤ راوېزكارانى ناوخۇ و (28) رۆز بؤ راوېزكارانى بىيانى (نیودەلەتى)
- که‌متین تىچجونون لەگەن کوالىتى پەسند (LCS): ریكاردكانى ھاوشىوون لەگەن شىۋازى کوالىتى و تىچجون
- لىھاتووپى راوېزكار (CQS): ریكاردكانى ھاوشىوون لەگەن شىۋازى کوالىتى و تىچجون
- راكابهربى ديزاينكىرىن (Design Contests).

7
خ

- بانگهواز بە شىۋىدەكى گىشتى ئەم زانياريانە لاي خوارەوه لەخۇ دەگرىت:

- وەسفىيەكى كورت بؤ كاڭاكان و كارەكان و ئەم خزمەتگوزارىپىيانە داواكراوه
- ژمارە و ناو و ناونىشانى كەمكىرنەوه و بۈلۈنكىرىنى لە رېزبەندى بودجەدا
- دياپىكىرىنى جۇر و بېر و ماوهى كاركىرىنى بارمەتى داواكراو لە پیشکەشكارانى ته‌ندر بؤ پیشکەشکردىنى ته‌ندر يان پیشکەشکردىنى بەلگەنامە نۇوسرما
- ئامازىكىرىن كە پېيپىستە ھرۇشتى بەلگەنامە كانى كەمكىرنەوه بومستىزىرىت پېش دوو رۆز لە دواواد بؤ پیشکەشکردىنى ته‌ندر
- دياپىكىرىنى شوينەكان و كاتەكانى دياپىكراو بؤ داواكىرىن و كېپىن بەلگەنامە كانى كەمكىرنەوه دواواد و شوپىن بؤ پیشکەشکردىنى ته‌ندرەكان
- نرخى كېپىن بەلگەنامە كانى كەمكىرنەوه كە ناگەرېتىمەوه بؤ كېپىار پېيگە ئەلەكتۇنى دەسەلاتى گرىيەستكار، ژمارە تەلمۇقۇن و ناونىشانى بەرىدى ئەلەكتۇنى لىپرسراوى بەشى كارگىپى كە بەرپىرسە لە كەمكىرنەوه كان لەلايەن لايەن گرىيەستكار.

- بۇ گەيشتن بە بانگهوازەكان و ھەلى بەشداربۇون ئەو دەزگاييانە پېيپىستە پەيوندى بېۋە بىرېت:

سەردانى پىيگەى ئەلەكتۇنى تايىبەت بە وەزارەت و پارىزگاكان بکە	0
رۆزىنامە فەرمىيەكان كە باڭھوازەكانى تىادا بلاودەكىرىتەوە - خەبات، كوردىستانى نوى	0
ناوى كۆمپانىاكەت لە خزمەتكۈزۈزۈ ئاگاداركىرىنەوە تۆمار بکە، ئەگەر ھەبوو	0
وەلامى ئاگاداركىرىنەوەكان بىدەوە بەپېنى توانا.	0

3. ئامادەكىرىنى تەندەر

دەسىلاتى گىرىيەستكار (سلطة التعاقد) بەرسىيارە لە جىيەجىكىرىنى ئەم قۇناغە

بېپارداش بۇ بەشداربۇون لە كەمكىرىنەوە

زۆربەي بەلگەنامەكانى تەندەر بەرامبەر بېرەپەك بەددەست دەھىنرىن. واباشە و پېشىنار دەكىرىت بە شىۋەپەكى گشتى بەلگەنامەكان لە نۇوسىنگەي لايەنى گىرىيەستكار بخويىنېتەوە پېش كېرىنيان (رېئىمايىەكانى حىيىەحىتكەنلىكىرىنى گىرىيەستە گشتىيەكان ژمارە(2)ى سائى 2016 رىيگە دەدات بە خويىنەوەي بەلگەنامەكان پېش كېرىنيان)

ئەگەر جۇر و بابەتى پرۆزدەكە لە پىسپۇرى كۆمپانىاكەت بۇو، ئۇمۇ بە زۇوتىرىن كات بەلگەنامەكان بىرە بۇ ئەمە سووەمەند بىيت لە ماوهى دىاريڪراو بۇ ئامادەكىرىنى تەندەر

8
كىرىيەستكار

بە وردى بەلگەنامەكانى كەمكىرىنەوەكە بخويىنەوە، بە تايىتى مەرجەكان و داواكارييەكانى لايەنى گىرىيەستكار

پالپىش بە تواناكانىت يان لە رىيگەي (Joint Venture) بۇ دابىنلىكىنى داواكارييەكان و لىپەتتۈپى كۆمپانىاكەت بەرامبەر بە مەرجە داواكراوەكان، بېپارى بەشداربۇون يان بەشدار نەبۇون لە كەمكىرىنەوەكە بەد

دىلىيابە كە خىشە خەرجىرىنى پېشىنەكان كە لە بەلگەنامەكانى كەمكىرىنەوەكە دىاريڪراوە، شىاوه بۇ تۈز.

چۆنۈيەتى ئامادەكىرىنى تەندەررېيلىكى باش

پېنۋىستە خاودنكار بناسىت و تايىتەمنىدەكانى بازار و مونافسەكانىت بىزانى. ھەندى كات تەرخان بکە بۇ گەپان بە دواى ئەم سى بابەتە

دلتیابه که تو شیوازی گریبه‌ستکردنکه و هه لسنه‌نگاندنی تهندرهکان دهزانیت

- ثاگاداری وردهکاریهکان به

سورو به له سه ر پیشکه‌شکردنی به لگه کانی لیهاتوویت بؤ به شدار بون. نه زموونی خوت له بواری پرۆژه که به ورد و به دریزی روونبکوه له ریگای پیشکه‌شکردنی زانیاری بیویست درباره پرۆژه هاوشیوه که کومپانیاکه ته نجامی داوه يان به هاویه‌شی له گهن کومپانیا تر (ئه گهه به هاویه‌شی کارت ته نجامداوه). وه بريتین له و وردهکاریانه:

ناؤنیشانی پرۆژه	0
بههای (گوزمه‌ی) پرۆژه	0
ژماره‌ی فهرمانبه‌ران	0
فهرمانبه‌رانی سه‌ره‌کی	0
ماوهی حیبیه‌جیکردن	0
گهوره‌ترین و باشترين کاري ته نجامدرارو	0
زانیاری په‌یوهدنیکردن به خاودنکار له گهن نووسراوی پائشتنی.	0

بؤ نه‌وهی باشترين نه‌نمایم به‌دهست بینیت، له پیوه‌رکانی هه لسنه‌نگاندن تیگه. چارمه‌ری هه پیوه‌ریک له پیوه‌رکانی هه لسنه‌نگاندن بکه به پیشکه‌شکردنی وردهکاری بیویست. دیاریخه که جوٽ تهندره‌که ته ممو و مه‌رجه‌کانی بیویستی تیدایه. تیشك بخمره سه‌ر نه و لایه‌نانه‌ی که ده‌توانیت تیايدا به‌سمر داواکاریه‌کان سه‌ره‌که‌ویت

زۆربه‌ی پرۆسەکانی گریبه‌ستکردن کۆبوونه‌وهی بیشودخت له خۇ دەگریت پیش پیشکه‌شکردنی تهندەر / ئۆفر. پابه‌ندبە به ئاماده‌بیوونی ئەم کۆبوونه‌وانه

سورو به له داواکردنی روونکردن‌وهی بیویست له دەسەلاتى گریبه‌ستکر له ماوهی دیاریکراودا و لم‌سمر ئەدریسی دیاری کراو له به لگه‌نامه‌ی کەمکردن‌وهک

تهندره‌که ته دەست پېیکه به پیشکه و تیايدا روونی بکه و که تو تیگه‌یشتووی له کیشکه و بینینیکی روونت هه‌یه بؤ چارسەرکردنی کیشکان له کاتی حیبیه‌جیکردندا

بەرنامه‌که ت به دریزی روونبکوه، وه ریگه بده بؤ ئەمودی دەسەلاتى گریبه‌ستکردن له چۈنیه‌تى حیبیه‌جیکردنی پرۆژه‌که تیگات

نیوپهرهی دارایی به وردی و به باشی شیبکه وه؛ نرخی زور به روز یان زور نزم پیشکه ش مهکه. هه ولبده پیوسته نیوپهرهی دارایی نهمانه لای خواروهه له خو بگرت:

۰	سد له سه‌دی تیچووی که‌رهسته‌ی هاتو له خشته‌ی کالاکان / خشته‌ی دهرخسته‌کان، له‌گه‌ل قازانچی
۰	تابیه‌تی خوت
۰	تیچووی خزمه‌نگزاریه همنوکه‌بیه‌کان و دکو گواستنه‌وهی ناوخو و خستنه‌گه‌ر، وه هیتریش.
۰	تیچووی بیمه‌ی (التأمين) پیوپست
۰	تیچووی گهردنی اداری‌ای داواکراو (بارمته‌ی پیشکه‌شکردنی تهندره، بارمته‌ی باش جیبه‌حیکردن)
۰	تیچووی ناماده‌گردنی تهندره
۰	تیچووی دانوستانده‌کان / المفاوضات (سه‌فرهارکردن و مانه‌وه، ... هتد)
۰	تیچووی رهنچوی سه‌رچاوه مرؤبیه‌کان
۰	تیچووی باج و رسمه سیزراوده‌کان به‌بیی پاسا و رینماهیه کارپیکراوه‌کان.

نهو به هایه دیاری بکه که تهندره کمهت پیشکهشی دهکات بهرامبهر پاره گشتی: پیویسته تهندره کمهت کوالانه کی گونخاو پیشکهش بکات بهرامبهر نر خنکی گونخاو، وه له کاتکی کونخاو

- نهو به ها زیاده يه دياري بکه که تمnderه کهت پيشكهشی دهکات
له تمnderه کهت تيشك بخهره سر لايهمي زينگه له رېي روونکردنوه وکارېگهريه کانى له سهه زينگه، بؤ
نمونه کاريگهري کالاكان و/ یان خزمەتگوزاريه کان له سهه زينگه
له تمnderه کهت تيشك بخهره سر لايهمي کومەلايهتى له رېي روونکردنوه وکارېگهريه کانى له سهه بايهتى
کەمکردنوه وکارهه زيارى و بارودۇخى كار و ماقى مروقفو ... هەت
له تمnderه کهت تيشك بخهره سر لايهمي ئابورى، له رېي روونکردنوه و سووده کانى ئابورى بؤ دەسەلاتى
گۈرپىبەستكار، نەمەش گۇنجاويي ئامانجي گۈرپىبەستكردنەكە (حۆرى كالاكان) و تىچۇوى سوورى ژيانى
كالاكان (بۇ نمونه جاڭ دەنەوە و بەگەر خىستن) دەگ بېتەوە

لیستی ئەو بەلگەنامانەی کە پېویستە بخريئە ناو تمىندر

لیستى ئەو بەلگەنامانەی کە پېویستە بخريئە ناو تمىندر برىتىن له و بەلگەنامانەی له ناو دۆكىومىتەكانى كەمكىرنەوە دواكراون، وە بە گشتى ئەمانە لاي خوارەوەن :

بەلگەنامەكانى كارگىپى:

- 0 ئەو دەسەلاتەي پېشکەشكاري تمىندر دەيىھە خشى بە كەسىكى تر بۇ واژۆكىرنى تمىندر لەكتى تمىندرى بە هاوبىش (J.L) : وينىبهك له رېكەوتتنامەي هاوبىشى واژۆكراو لەلايەن گشت ئەندامەكان و پەسمەندىكراو بەفەرمى لە فەرمانگەي داد له هەرىم، لەكتى بەنيازبۇون بۇ بېكەتىنى هاوبىشى لەم جۈزە، ھەموو ئەندامان لەسەر نووسراوى بەنيازبۇون واژۆ دەكەن بۇ جىبەجىكىرنى رېكەوتلىنى هاوبىش، وە ئەم نووسراوى بەنيازبۇونە لەگەن تمىندر پېشکەش دەكىرىت بەلگەنامە فەرمىيەكانى تۆماركىرن بەپىش دواكارييەكانى تۆماركىرن له هەرىمى كوردىستان وەزارەتلى بازركانى و پېشەسازى بەلگەنامەي ئەستۆپاكى لە باجەكان - بەرىۋەبەرایەتى گشتى باجى دەرامەت بەلگەنامەي دەستەبەرى كۆمەلەپەتى - وەزارەتلى كار و كاروبارى كۆمەلەپەتى.

گۈنېستىكىرن بۇ دابىنلىرىنىڭ كەلە - سەرەتلى پېداوېسىتە كارگىپىكان، پېویستە تمىندرەكەت ئەمانە لاي خوارەوە لەخۇ بېگىرىت:

- 0 نووسراوى پېشکەشكىرىنى تمىندر كە تىايىدا نىرخى تمىندر و داشكەندىنەكان، ئەگەر ھەبۇو، دىيارىدەكىرىت. بەم نووسراوه، پېشکەشكاري تمىندر پاپەند دەبىت بە مەرجەكانى ھاتوو له ناو تمىندر ئەگەر تمىندرەكە قبول كرا پېش كۆتايى ھاتنى ماوهى بەمسەرچۇونى كە لەبەلگەنامە كەمكىرنەوە دىيارىكراوه تەواوى خشىهكانى بېرە نىرخىنراوهكان
- 0 رېپېدان (رخصە)ي كۆمپانىيە دروستكار (ئەگەر له بەلگەنامەكانى كەمكىرنەوە دواكراپىو) كە تىايىدا دىيارى دەكىرىت پېشکەشكاري تمىندر رېكەپېتىراوه لەلايەن كۆمپانىيە دروستكار يان لايەنى بەرھەمەئىنەرى كەلەكان بۇ دابىنلىرىنىڭ بۇ ناو ھەرىم كەتەلۇگەكان
- 0 تىچۇوپى كۆپىنى پېكەتە سەرەتكىيەكان، سېپىتىبارتى دواكراو و خزمەتگۈزارى (ئەگەر دواكراپىو). تىچۇوپى بەگەپەختىن و چاكسازى چاودرۇانكراو له ماوهى سوورى ڈيانى ئامىرەكان (ئەگەر دواكراپىو)
- 0 پلانى جىبەجىكىرن بە درېزى (تەفصىلى)

بارمته‌ی پیشکه‌شکردنی تمندر یان به لینتامه‌ی گرفنتیدان بُو تمندر (نمگهر داواکراپو)	0
به لگه‌ی به سنه‌د که لیهاتووی کومپانیاکه‌ت بسمه‌لینیت بُو جیبه‌جیکردنی گربه‌سته‌که نمگهر پی‌سپیردا. نموده لگانه به شیوه‌ی بروانامه دهیت که خاوهنکاره‌کانی پیشوو گربه‌سته	0
سرهکه‌وتوبیان له‌گه‌لتدا نهنجامدابوو، توانای دارایی بُو تیکرای سوری سه‌رمایه‌ی دارایی سالانه، راپورتی دارایی وردبینیکراو، و هر به لگه‌نامه‌یه‌کی تر نمگه‌ر هبوو. به لگه‌نامه‌کانی که‌مکردنده‌و	
نموده مرجانه‌ی لیهاتووی دیاری دهکات	0
به لگه‌ی به سنه‌د بسمه‌لینیت که کلاکان و خزم‌متگوزاریه‌کانی پیوه‌سته پیوه‌ی مه‌رجه‌کانی هاتوو له به لگه‌نامه‌کانی که‌مکردنده‌و تی‌دایه. نموده لگه‌نامه به شیوه‌ی که‌تلوغ یان سنه‌د دهیت که ناماژه دهکن بُو ولاتی نه‌سلی یان به لگه‌نامه‌ی کوالیتی یان هیتر تمندره به دیله‌کان (تمندری دووه‌می به دیل) (نمگهر ری‌سپیرابوو).	0

گربه‌ستکردن بُو جیبه‌کردنی کاز-پیوسته تمندره‌که‌ت نه‌مانه له خو بگریت.

نووسراوی پیشکه‌شکردنی تمندر که تیادا نرخی تمندر و داشکاندنه‌کان، نمگهر هه‌بوو، دیاری دهکریت. بهم نووسراوه، پیشکه‌شکاری تمندر پاپه‌ند دهیت به مه‌رجه‌کانی هاتوو له ناو تمندر نمگه‌ر تمندره‌که قبول کرا بیش کوتاییه‌هاتنی ماوه‌ی به‌سرچوونی که له به لگه‌نامه‌ی که‌مکردنده‌و دیاریکراوه	0
گشت خشته‌کانی داواکراو له‌وانه‌ش خشته‌کانی بره نرخیزراوه‌کان	0
بارمته‌ی پیشکه‌شکردنی تمندر یان به لینتامه‌ی گرفنتیدانی تمندر (نمگهر داواکراپو)	0
به لگه‌ی به سنه‌د که شیاوی کومپانیاکه‌ت بسمه‌لینیت بُو جیبه‌جیکردنی گربه‌سته‌که نمگهر پی‌سپیردا. نموده لگانه به شیوه‌ی بروانامه دهیت که خاوهنکاره‌کانی پیشوو گربه‌سته	0
سرهکه‌وتوبیان له‌گه‌لتدا نهنجامدابوو، بروانامه‌ی بانک سه‌باردت به باری داراییت (پاره‌ی کاش و تیکرای سوری سه‌رمایه‌ی سالانه)، راپورتی دارایی وردبینیکراو، و به لگه‌نامه‌ی تر نمگه‌ر هبوو. به لگه‌نامه‌کانی که‌مکردنده‌و نموده مرجانه‌ی شیاوی دیاری دهکات	
لهو حاله‌تامه‌ی که لیهاتووی دواتر (تأهیل لاحق) تیادا به کاردیت: به لگه‌ی به سنه‌د که لیهاتووی کومپانیاکه‌ت بسمه‌لینیت بُو جیبه‌جیکردنی گربه‌سته‌که نمگه‌ر پی‌سپیردا. مه‌رجه‌کانی لیهاتووی دواتر به ووردی له به لگه‌ذمه‌ی که‌مکردنده‌و رون دهکریت‌ده	0
نه‌مانه تمندری به دیل (نمگهر ری‌سپیرابراو ببوو).	0

گربه‌ستکردن بُو پوشکه‌شکردنی خزم‌متگوزاری راویزکاری-پیوسته نوقدره‌کم‌ت نه‌مانه‌ی خوارده‌ه له خو بگریت (پاپه‌ندبه به ریکاره‌کانی گربه‌ستکردن به دوو زهرف نمگهر داواکراپو):

وینه‌یه‌کی نوقدره‌ی ته‌کنیک	0
وهسفی هه‌یکه‌لی ریکخراوه‌بی راویزکار و نه‌زمونه‌کانی	0

و هسفي شيوواز و برنامه و پلانی کار بۇ جىبىه جىكىردىنى ئەركەكان	0
بەرنامەي كات (Time Schedule) بۇ جىبىه جىكىردن و پلانى پىشکەشكىرىنى بەرھەمەكان	0
ئەندامانى تىمەكە و (C.V) ئى نۇيىكراوهەيان	0
ئاستى بەشدارىكىرىنى پىسپۇرەكان بە درېپىزى	0
كورتەپەكى تىچقۇوھەكان (خەرچىيەكان).	0

كۈركىنەوە و كۆتايمىھىنان بە ئامادەكىرىدىنى تەندەر

- دلىابە لە واژۆكىرىنى تەندەر بە شىيەكى دروست لەلايەن كەسى رېڭەپىڭراو
 - دلىابە كە تەندەر گشت پىداويسىتەكاني داواكرارو لە خۇ دەگرپەت
 - وريای ورددەكارىيەكان بە لە ناو تەندەرەكەت
 - دلىابە لە نەبوونى ھەلە ئۆمىركارى لە خشتهى بېرەكان
 - دلىابە كە تەندەرەكەت رېڭ و پېكە لە رووى روخسارەوە
 - پابەندىبە بە قۇرمانەي ھاۋىپىنجىڭراون بە بەلگەنامەكانى كەمكىردنەوەكە
 - پىش پىشکەشكىرىنى ، دووبارە وردىبىنى تەندەرەكەت بکە
 - دلىابە لە كۈركىنەوە تەندەرەكەت بە شىيەكى دروست لە قايلەكدا
 - دلىابە لە پىشکەشكىرىنى وېنەي (نسخ) داواكرارو پېنۋىست لە تەندەرەكە
 - وېنەيەك لە تەندەرەكە لاي خۇت لە داتابەيزى كەمكىردنەوەكانى خۇت ھەلگەرە
 - پىش پىشکەشكىرىنى، ود بۇ دلىابۇون، وردىبىنى لە تەواوېي تەندەرەكەت بکە. ناتوانىت ھىچ گۇزىنەكاريەكى تىىدا بکەيت پاش دواوادە بۇ پىشکەشكىرىنى تەندەرەكەن
 - ئەگەر داواي بارمەتەي پىشکەشكىرىنى تەندەر كرابىوو، دلىابە كە:
بە شىيە داواكرارو	0
بە بېرى ديارىكراوه	0
بە دراوى ديارىكراوه	0

- 0 بهردوامه له کاربیکردنی بؤ ماودی دیاریکراو
- 0 وینه‌ی رهسهنه
- 0 دهرجووبیت له بانکیکی باوه‌بیکراو له لایه‌ن حکومه‌تی هه‌رزم.

باپند نمیون به ههر پیومندک له پیومندکنی پیشکه‌شکردنی تمندر دهیتله هؤی رهتکردنمه‌وه تمندر

به‌شداربوبون به ته‌نیا یان به شیوه‌ی هاوبهش (جوینت فینچر J.V.)

دەتوانیت به شیوه‌ی هاوبهشی (J.V.) به‌شداربیت له کەمکردنمه‌وه لهو حالاتانه‌ی لای خواردهوه:

- 0 ئەگەر کۆمپانیاکەت لیھاتووه‌کانی پیشودخت یان دواتر (لاحق) ای داواکراوی نه‌بیت و / یان
- 0 ئەگەر کۆمپانیاکەت لیھاتووه‌کانی دارایی پیشودخت یان دواتر (لاحق) ای نه‌بیت.

لەکاتى به‌شداربوبون به شیوه‌ی هاوبهشى، ھەممو تەندامەکانى (J.V.) تاك تاك و بەيەكەوه بەرپرسن له جىيە جىيەردنى گرىيەستەكە بەپىي مەرجەکانى. بۆيە، بە بابەخەوه هاوبهشى خوت ھەلبېزىرە، چونكە ئەگەر هاوبهشەکەت دواكه‌وت له جىيە جىيەردنى ئەركەکانى خۇى، ئەوا بە ته‌نیا رووبەرى جىيە جىيەردنى ئەركەکانت دەبىتەوه.

14
ئى

4. پیشکەشکردنی تەندەر

کەرتى تايىمت بەربرسيازه لەجىيە جىيەردنى ئەم قۇناغە

- پابەنۋە به دواوادە پیشکەشکردن
- دلىيابە له نۇوسييىن زانيارە پىوپىستەكان به شیوه‌يەكى راست و دروست لەسىر بەرگى دەرەوەتى تەندەرەكەت بؤ نەوهى بىزز نەبىت یان لە شويىنى نادر و سەر دانەنرىت و پىش كاتى دیارىکراو نەكىرىتەوه
- دلىيابە له پیشکەشکردنى تەندەرەكەت لە كاتى گۈنجاو. ھەولبە پیشکەشکردنى تەندەر لە دواوادە نەبىت
- ھەميشە داوى پسۇولە (وصل) ای پیشکەشکردنى تەندەر بکە
- ئەگەر بۇت نەكرا له وادى دیارىکراودا تەندەر پیشکەش بکەي، دەسەلاتى گرىيەستكار ناگادار بکەوه كە حەزىت دەكىد بەشدار بىت. لەوانەيە ئەو ھەنگاوه يارمەتىت بىدات ئەگەر كەمکردنەوهكە رەتكراوه و دووباره بانگەوازى بؤ كرا

نهگه ر داای راسته و خو ئاراسته می کۆمپانیاکەت کرايىو، و بۇت نەكرا تەندەر پېشکەش بىھىت، پىيوىستە دااي لېبوردن بىھىت . -

5. شىكىرنەوه و هەلسەنگاندى تەندەر

دەسەلاتى گرىبەستكار بەرپرسىارە له جىبەجىكىرنى ئەم قۇناغە

لە ماوهى شىكىرنەوه و هەلسەنگاندى تەندەرەكان، نابىت پېشکەشكارانى تەندەر پەيوەندى بە دەسەلاتى گرىبەستكار بىكەن سەبارەت بە كەمكىرنەوهكە، تەنها بە نووسراو نەبىت. و بە پىچەوانەوه ئەم رەفتارەي پېشکەشكارى تەندەر بە بازاندى رىساى نەبىت لە پروسىيە هەلسەنگاندى تەندەرەكان دادەنرىت و دەبىتە هۇكارى رەتكىرنەوهى تەندەرەكە

دەتوانى تەنها بە نووسراو داوا لە دەسەلاتى گرىبەستكار بىرىت بۇ ھەر رۇونكىرنەوهىك سەبارەت بە تەندەرەكە. -

6. سپاردىنى گرىبەست

دەسەلاتى گرىبەستكار بەرپرسىارە له جىبەجىكىرنى ئەم قۇناغە

راسپاردىنى گرىبەست بۇ ئەو تەندەرە دەبىت كە بە شىۋوھىكى سەرەكى پابەندە و كەمترىنى نىرخى هەلسەنگانرى اوپىشىمىش كردووه

گرىبەست دەدرىيەت بە خاودەن تەندەرەي پلەي يەكەم دىئنیت لە هەلسەنگاندىن پالپشت بەو پىچەوانەى لە بەلكەنامەكانى كەمكىرنەوه دىاريڪراون

رېكارەكانى ئاگاداركىرنەوهى سپاردىن بەپىي رېنمايىەكانى جىبەجىكىرنى گرىبەستە گشتىيەكان ژمارە (2) ئى سالى 2016 - ماددى 37:

ئاگاداركىرنەوهى پېشکەشكارى تەندەرلى براوه بە بىريارى سپاردىن لەگەن يەكسەر ئاگاداركىرنەوهى ئەوانى تىريش بە ناو و ئەدرىسى پېشکەشكارى تەندەرلى پالىوراول بۇ سپاردىن و نىرخى تەندەرەكە ئاكرىت هىچ رېكارىت ئەنجام بىرىت لە لايىن دەسەلاتى گرىبەستكار بۇ واژۇكىرنى گرىبەست تەنها دواي تىپەربۇونى ماوهى (راوھستان - التوقف) كە بە حەوت رۆز دىاريڪراوه لە رېكەوتى ئاگاداركىرنەوه. دواي ئەم ماوهى دەسەلاتى گرىبەستكار نووسراوى سپاردىن بۇ پېشکەشكارى تەندەرلى براوه دردەكتات و بە پېشکەشكارەكانى تىريش رادەگەيەنیت.

- برباری سپاردن دهکه‌وئیته بواری جیبه‌جیکردن له ریکه‌وتی ئاگادارکردن‌وهی پیشکەشکاری تەندھری براوه
- به نووسراوی سپاردن.

7. واژۆکردنی گریبەست

- به وردی خویندنه‌وهی رەشنووسى گریبەست
- تېبىنېکردن له چەسپاندى مافەكان.

8. جیبه‌جیکردنی گریبەست و رادەستکردنی پرۆژە

کەرتى تاييەت بەرسىيارە لەجىبەجىكىرىنى نەم قۇناغە

بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردن و هەر بارمته‌يەكى ترى داواكراو

- بەلگەنامەكانى كەمكىرنەوه گشت ورددەكارىيەكانى بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردن و بارمته‌ى ترى داواكراو
- لەخۇ دەگرىيەت

16
ئى

- ئامانجى بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردن گەردنىيادنى تۆيىه بۇ باش جیبه‌جیکردنى گریبەستەكە
- دەسەلاتى گریبەستكار بۇي ھەمە دەست بەسىر بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردندا بگەرىت وەك بىزەن
(تعويض) بۇ ھەر زيانىك بە ھۇي پاشكەوتىن تۇ لە تەواوکردنى نەركەكانىت بەپىي گریبەستەكە
- پابەندىبە بە پیشکەشکارنى بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردن لە كاتى دىاريکراو لە نووسراوی سپاردن دەبىت
- بارمته‌ى باش جیبه‌جیکردن:

- مەر جدار نەبىت يان قابلى رەتكىرنەوه نەبىت، وە لەكاتى داواكىرىن يەكسەر خەرج بىرىت
- دارېشتنەكەى بەم شىۋوھىيە بىت كە دەسەلاتى گریبەستكار داۋى دەكەت
- بە گۈزمەي داواكراو بىت
- بە دراوي دىاريکراو بىت
- كار پىيەكراو بىت لە ماوهى دىاريکراودا
- وىنەي رەسەن بىت
- لە بانكىكى باوھپىيەكراو لە ھەریمى كوردىستان دەرچووبىت .

- بیمه‌ی (تامین) دیاریکراو به‌دهست بینه که رهنگه ئه‌مانه له‌خۇ بىرىت:

- 0 ئىنىشورانس لەسەر كالاكان لە كاتى باركىردن و گواستنەو بۇ دواشۇنى دىارىكراو (بەپىشى مەرجەكاني بازركانى نىيۇدەولەتى INCOTERMS كە لە بەلگەنامەكاني كەمكىرىدىنەو دىارىكراو)
 - 0 بەرپرسىيارىتى پېشەيى (لە خزمەتگۈزارى راوىزكاري)
 - 0 بەرپرسىيارىتى بەرامبەر لايەنلى سېيىھەم
 - 0 كريپكارەكان
 - 0 ئامېرىدكان.

لايەنە گرنگەكان لە جىيەجىيەكتى گرىيەست

- دوامەكەمود لە رىكخىستنى سەرچاوهكانت بۇ ئامادەبۈون بۇ جىيەجىيەكتى گرىيەستەكە

- گرىيەستەكە واژۇيىكە و لە كاتى دىارىكراودا بىيگەرپىنەوە

- پلانىك بۇ جىيەجىيەكتى ئامادە بىكە و تىايىدا رونى بىكەمود كە:

- 0 كارمەند و ئامېرىدكان ئامادەن
- 0 جىيەجىيەكتى پېكھاتە جباوازەكانى گرىيەستەكە
- 0 رادەستكىردن
- 0 ماۋەي چاكسازى
- 0 پابەندبۈون بە بارمەتە
- 0 جۈلۈكىرىنى شوپىنى بىرۇزە
- 0 ئەگەر دواكەوتن رووپىدا لە رادەستكىردىنى پىرۇزە بەم شىيۇدەيە لە گرىيەستەكە هاتوو، ئەوا رەنگە تووشى سزاي دواكەوتن بىت. حالەتكانى سەپاندىنى سزاي دواكەوتن لە ناوهرىزى گرىيەست دىارىدەكىرىت.

9. وەرگرتىنى سەرەتايى پىرۇزە

دەسەلاتى گرىيەستكار بەرپرسىيارە لە جىيەجىيەكتى نەم قۆناغە

- پېش خەرجىرىنى شايىستەكانى بەلېندر بەپىشى تايىپەتمەند، كالاكان/كارەكان/ خزمەتگۈزارىيەكانى رادەستكراو، ملکەچى تىستكىردن دەبن لېزىنەي تايىپەتمەند،

- شايىستەكان خەرج ناكىرىن ئەگەر پىرۇزە كارەكە بە شىيۇدەيەكى دروست وەرنەگىرىت

- دهسه‌لاتی گریب‌هستکار به‌پرسه له ریکختنی و هرگرن

- هه‌ردهم ئاماده‌بیه بؤه‌ماھەنگی کردن له‌گەن دهسه‌لاتی گریب‌هستکار له قۇناغى و درگرتن و بؤچاکردنەوە يان گۈرپىنى هەر كەموكۇرىيەك لە کارى راده‌ستکرا.

10. خەرجىرىنى پېشىنەكان

دهسه‌لاتی گریب‌هستکار به‌پرسىارە له جىبەجىئىرىدى ئەم قۇناغە

- دهسه‌لاتی گریب‌هستکار به‌پرسه له خەرجىرىنى پېشىنەكان

- سووربە لمسەر و درگرتنى شايىستەكانىت له كاتى دياپىكراودا، ئەۋىش لە رىگەي پابەندبۇونت بە ئەركەكانىت بە گویرەي گریب‌هستەكە و پېشکەشكەرنى دۆكىيەمىتتە داواكراوهەكان لە كاتى پېۋىستبۇونىياندا. بە وردى مەرچەكانى خەرجىرىنى بچوينەوە كە لە گریب‌هستەكەدا هاتووه بؤثەوە دلىبابىت لە بەرددوامىيونى خەرجىي پېۋىست

- رەنگە هەقى و درگرتنى پېشىنەسى سەرتايىت ھەبىت ئەگەر لە گریب‌هستەكە نووسراپوو. هه‌ردهم خەرج كەردىن پېشىنەسى سەرتايى بەرامبەر بە پېشکەشكەرنى بارمەتەي باڭكى دەبىت بە هەمان بىر. بۇيە دەبىت ئامادەبىت بؤ پېشکەشكەرنى ئەم جۈزە بارمەتىيە ئەگەر پېۋىست بە پېشىنەسى سەرتايى ھەبىوو

- دوامەكەوە لە پېشکەشكەرنى داواكارى بؤ خەرجىرىنى پېشىنەمى مانگانە بەرامبەر كارى ئەنجامدراو.

11. وەرگرتنى كۆتاىي پرۇژە و گەراندنهوە بارمەتكان

دهسه‌لاتى گریب‌هستکار به‌پرسىارە له جىبەجىئىرىدى ئەم قۇناغە

- وەرگرتنى كۆتاىي بە شىۋەيەكى گشتى دواي سائىك دەبىت لە رىكەوتى وەرگرتنى سەرتايىيەوە. ئەو ماۋەيەمى چاكسازى بە شىۋەيەكى ورد لە ناواھەۋەكى گریب‌هستەكە دەنۋوسرىيەت

- وەرگرتنى كۆتاىي ئەنجام نادرېت ئەگەر ئەركەكانىت بەپىنى گریب‌هستەكە جىبەجىن نەكردبىت، له‌گەن ئەركەكانى گەرنىيدان / چاڭىرىنەوە كە لە ناواھەۋەكى گریب‌هستەكە هاتوون

- گەراندنهوە بارمەتىي باش جىبەجىئىرى دواي وەرگرتنى كۆتاىي تەواوى پرۇزەكە دەبىت.

له هه له کانت فیربه

- ئەگەر گریبەستەکەت نەبردەوە، له ھۇكارەكان بىئۇلەوە. داوى كۆبۈونەوە لەگەن دەسەلاتى گریبەستکار بىكەپ بۇ بەدەستکەوتى زانىيارى
- له هه لە کانت فیربە و سووربە لەسىر دووبارە نەبۈونەوە يان له داهاتوودا.

رېکارەكانى پىشکەشكىرىنى سکالا

پۇيىستە پىشکەشكىرىنى سکالا لهو حالماتانە بىت كە بىنەماكانى گریبەستىرىدىن يان جىبەجىتكەرنى گریبەستەكە دەبەزىنەرىت يان لىكداھەدى خراپى بۇ دەكىرىت. دەتونىت سکالا پىشکەش بىكەيت كاتىك كە دەبىينى:

- پرۆسەى گریبەستىرىنى دادپەرەدانە نەبۈو: به مانى تۇ بە يەكسانى مامەلمەت لەگەن نەكرا لەگەن پىشکەشكارانى ترى تەندەر
- پرۆسەى گریبەستىرىدىن شەفاف نەبۈو: به مانى بىنچىنەكانى كىپىرى كە له بەلگەن نامەكانى كەمكەرنەوەكە هاتۇون رۇون نەبۈو، وە چاودەرۇان نەكراوبۇ دەسەلاتى گریبەستکار رېز لە مافەكانى نانىت بەو شىۋىدەيە لە گریبەستەكە هاتۇون.

ميكانيزمى پىشکەشكىرىنى سکالا بەپىي هاتۇو له رېنمايمەكانى جىبەجىتكەرنى گریبەستە گشتىھەكان ژمارە(2) ئى سالى 2016- ماددىكانى 65.64 و 66.

- يەڭىمچار لە ئاستى دەصەلاتى گریبەستکار، پۇيىستە يەكمەجار، وە له ماوەدى (7) رۆز لە رېكەوتى زانىنى پىشکەشكارى تەندەر بە ھۇكارەكانى سکالا و پىش وازۇكەرنى گریبەست، سکالا بە نووسراو پىشکەش بە لىزىنە ئاوهندى بىكىرىت كە له لايەن دەسەلاتى گریبەستکار پىكىدەھىنەرىت. سەرۆكى دەسەلاتى گریبەستکار لە ماوەدى (7) رۆز لە رېكەوتى پىشکەشكىرىنى سکالا، بىريار بە نووسىن دەردەكتات، بە پىنچەوانەوە سکالاکە بە رەتكراوى دادەنرىت
- ھمنگاوى دووم لە ئاستى پىداچوونەوە كارگىپى سەربەخۇ (پىكىدەھىنەرىت بەپىي رېنمايمەكانى جىبەجىتكەرنى گریبەستە گشتىمەكان ژمارە(2) ئى سالى 2006؛ ئەنجومەنى وەزيران ئەنجومەنى پىداچوونەوە سکالا ئى گریبەست پىكىدەھىنەرىت.

پىشکەشكارانى تەندەر سکالا/ ناراپازىلى خۆيان پىشکەش بە ئەنجومەنى پىداچوونەوە دەكەن لەم حالەتانە خوارەوە:

- ئەگەر سکالاكار بىريار دەسەلاتى گریبەستکارى پەيوەست بە سکالاکە رەتكىرددەوە

ئەگەر دەسەلاتى گرىيېستكار لە ماوهى دىاريکراودا ھىچ بېبارىيىكى دەرنەكىد
 0
 ئەگەر گرىيېستەكە كەوتە بوارى جىبىه جىتكىدىن لەو ماوهىيە دىاريکراود بۇ زانىنىن سكالاڭار يان
 0
 لەو رىيەوتە ئېپۆستېبو سكالاڭار بىزانىت بە ھۇڭارەكانى پېشىكەشكەرنى سكالا
 0
 پېيوىستە ئەنجومەنى پېداچۈونەوە و خاونەن سكالا بە نووسراو ئاگادارى دەسەلاتى گرىيېستكار
 0
 بىكەنەوە سەبارەت بە پېشىكەشكەرنى سكالا بۇ ئەنجومەنى پېداچۈونەوە
 0
 وەرگرتىن بىرى (500,000) پېنچ سەد ھەزار دينار لە پېشىكەشكەر سكالا كە ناگەپىتەوە بۇ
 خاونەكەي
 0
 پېشىكەشكەر سكالا بەلىننامەيەكى فەرمى بەبىي ياسا پېشىكەش بە دەسەلاتى گرىيېستكار دەكتات
 0
 بە پېيانى بەھا زيانەكان كە بە دەسەلاتى گرىيېستكار دەكتەۋەت لە ئەنجامى دواكەوتىن لە^(دۇرى كىدە)
 0
 واژۆكىدىنى گرىيېستەكە بە بىانۇنى دەعوای ساختە يان بە فيل (دۇرى كىدە)
 0
 ئەنجومەنى پېداچۈونەوە پاش وەرگرتىن سكالاڭە و لە ماوهى دىاريکراودا بېپار لەسىر قىبولىرىدىن
 0
 يان رەتكىرىنەوە سكالاڭە دەدات
 0
 ئەنجومەنى پېداچۈونەوە بە نووسىن بېپارى خۆى سەبارەت بە سكالاڭە دەرددەكتات لەگەن دىايىرىدىن
 0
 ھۇڭارەكان
 0
 دەكىرىت بېپارەكانى ئەنجومەن تانە ئېپەرىت لە ھەرمى كوردىستان لە ماوهى دىاريکراودا لە
 0
 رىيەوتى ئاگاداركىرىنەوە (تېلىخ) ئى خاونەن سكالا.

20
ئىز

بېش پېشىكەرنىن ھەر سكالاڭە، مافەكانى خۇت بىزانە. ئەم مافانە بە شىوهيمكى گشتى لە بەڭىنامەكانى
 كەمكىرىنەوە دىاريکراون

چارەسەركەرنى ناكۆكىيەكان

(ميانگىرى و ناوبىزىوان و ناوبىزىكىرىدىن)

لايەنەكانى گرىيېست سەبارەت بە مافەكانى ھەرىيەكەيان بە نىيازپاڭى و بەبىي گرىيېستەكە ھەلسوكەوت دەكتەن،
 وە ھەممۇ رىيگەچارەيەك دەگرنەبەر بۇ بەدىيەنلىنى ئاماڭىچەكانى گرىيېستەكە

- ھەممۇ ھەۋاڭى بە بۇ چارەسەركەرنىن ھەر كىشەيەك يان ناكۆكىيەك كە روودەدات لە نىيوان كۆمپانىيەكتە
 و دەسەلاتى گرىيېستكار لە دەرەنچامى جىبىه جىتكىدىنى گرىيېستەكە بە شىوهى لېكتىگەيشتن و لە رىيگەي
 گەتكۈگۈ كەرنى نافەرمى و راستەو خۇ

- سووربە لە پېشىكەشكەرنى داواكارييەكانىت بۇ ھەر داواكارييەكى سەربار كە دېتەكايىھو و پېيوىستى بە پارەي
 زياتر ھەمەيە، يان ھەر كاتىڭ پېداۋىستىيەك پەيدابۇو بۇ داواكىرىنى ماوهى سەربار

- لە ناودەرەقى گرىيېستى واژۆكراو گشت رىيگەكانى چارەسەركەرنى ناكۆكىيەكان دىاريکراون

- بۆ گریبەستکردن لەگەن کۆمپانیا بیانیەکان، بە شیوه‌یەکی گشتی ناویزیوانیکردنی نیوەولەتی (التحکیم الدولي) سوودی کرداری باشتى ھەیە لەوە ریگاکانی تر دەیدەن بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکیەکان
- بەلام ئەگەر گریبەستەکە لەگەن حکومەتی ھەریمی کوردستان بۇو، ئەوا ھەر ناکۆکیەک لە نیوانتان رووبەات دەدریتە (ناوبزیوان- التحکیم) يان (ناوبزیوانی میانگیر- التحاکم الوسيط) بەپێی ياسا پەیپەوکراوەکان لە ھەرتیم.

لایەنەکانی رووشت (ئەخلاق)

"ئەركى دەزگا بازرگانیەکانە بە ھەموو شیوه‌یەک بەرەنگاری گەندەلی ببنەوە، وەك بەرتىلدان و سەرانە يان خاوه (الابتزا). (ریسای دەيم لە پەیمانی جیهانی نەتهوە يەكگرتووەکان و رینمايیەکانی جیبەجیکردنی گریبەستە گشتیەکان ژمارە (2) ئى سالى 2016- حۆكمى ماددهکانى 89، 89، 92).

- پاریزگاری پەیپەوکردنی بەرزترین ئاستى رووشت بکە
- ملکەچى ياسا و پەیپەوە كارپىكراوەکانی ھەریمی کوردستان بە، لەگەن ئەو ياسايانەی كە بەرەنگاری گشت شیوهکانی گەندەلی دەبنەوە
- دادپەرەنە رکابەرى بکە: ھەموو شیوازیيکى گەندەلی قەددغە بکە و گشت ریكارەكانی نەھیشتنى گەندەلی بىگەبەر و خۆتلىي دور بىگەر دىعايىي نەرینى مەكە.

ھەميشە لمبىرت بىت كە رۆلى سەرەتكى تۇ دەسپاکىيە لە ممارسەي بازرگانى.

زانىارى زىياتر لەسەر رینمايیەکانی جیبەجیکردنی گریبەستە گشتیەکان لە ھەریمی کوردستان

رینمايیەکانی جیبەجیکردنی گریبەستە گشتیەکان ژمارە (2) ئى سالى 2016 لە پېيگەدى وەزارەتى پلاندانان بلاوکراوەتهوە (http://www.mop.gov.krd) وە ھەروەها رینمايیەکانی جیبەجیکردنی بودجەى سالانەي ھەریم.